

УДК 371.111

*Наталія Чубінська, аспірант кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*

СПЕЦИФІКА УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІЙ ДИРЕКТОРА ШКОЛИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У статті зроблена спроба обґрунтувати специфіку функцій, обов'язків та пріоритетних завдань діяльності директора школи. Визначені головні орієнтири удосконалення діяльності менеджерів освіти з урахування стратегії розвитку держави в умовах сьогодення, розвитку суспільства в умовах його євроінтеграції, інформатизації та глобалізації. Деталізовано виховну та організаційну функції директора школи.

Ключові слова: директор школи, менеджер освіти, функції, обов'язки, виховання, освітня парадигма.

Лит. 11.

*Наталья Чубинская, аспирант кафедры педагогики и методики начального образования
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко*

СПЕЦИФИКА УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ФУНКЦИЙ ДИРЕКТОРА ШКОЛЫ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье сделана попытка обосновать специфику функций, обязанностей и приоритетных заданий деятельности директора школы. Определены главные ориентиры усовершенствования деятельности менеджеров образования из учета стратегии развития государства в условиях настоящего, развития общества в условиях его евроинтеграции, информатизации и глобализации. Детализировано воспитательную и организационную функции директора школы.

Ключевые слова: директор школы, менеджер образования, функции, обязанности, воспитания, образовательная парадигма.

*Natalia Chubinska, Graduate Student of the Pedagogy and Teaching Methods of Primary Education Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

THE SPECIFIC CHARACTER OF THE IMPROVEMENT OF HEADMASTER'S FUNCTIONS IN A CONTEMPORARY CONTEXT

In the article we have made an attempt to substantiate the specific character of the headmaster's functions, duties and priority tasks of activities. It defines the main guidelines for the improvement of the activities of education managers taking into account the state development strategy in a contemporary context; the development of society in the context of European integration, informatization and globalization. The headmaster's educative and organizational functions are given in details.

Keywords: headmaster, education manager, functions, duties, upbringing, education paradigm.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних реаліях загальноосвітня школа може успішно функціонувати лише у тому випадку, коли на її чолі стоїть професійна команда фахівців, які можуть ставити цілі, визначати і прогнозувати вектор розвитку закладу, володіють новими технологіями навчання та виховання. Проте цей перелік буде неповним, якщо виховання, як пріоритетна складова частина навчально-виховного процесу, не одержить у рамках школи доброго теоретичного та прикладного підґрунтя і не буде реалізована на практиці.

Школа, як важливий суспільний інститут, ніколи не стояла і не може бути осторонь від тих перетворень, які відбуваються у державі та світі.

Вона відображає їх, і своєю чергою, прискорює чи гальмує. Прогресивне, демократичне суспільство зацікавлене у тому, щоб школа розвивалася і удосконалювалася, бо від цього безпосередньо залежить поступ держави і народу.

Виховний аспект в умовах сьогодення є тією освітньою передумовою, яка визначає не лише формування моделі поведінки окремої особистості, але й впливає на життя суспільства в цілому. Ціннісні орієнтації й пріоритети, усвідомлення національної ідеї, розкриття можливостей для підготовки школярів до побудови громадянського суспільства, турботливе ставлення до природи й людини, збереження автентичних українських традицій, усвідомлення викликів і проблем сучасного глобалізованого та

інформатизованого світу, формування толерантної моделі поведінки особистості тощо – усі ці складові тим чи іншим способом впливають на життя як окремої особистості, так і цілого народу.

У сенсі формування позитивного виховного простору загальноосвітнього навчального закладу особливо важливою є особистість директора школи – людини, посадовця, організатора, колеги і наставника, який повинен згуртувати колектив; разом з учителями, учнями та батьками визначити пріоритети життя школи, громади, держави; усвідомити власну відповідальність за кожного суб'єкта навчально-виховного процесу; створити оптимальне дидактико-виховне освітнє середовище.

Аналіз останніх досліджень. Питанням різноаспектної діяльності загальноосвітніх шкіл в Україні та їх керівників – директорів шкіл присвячені роботи українських науковців, зокрема: Л.Д. Березівської “Організаційно-педагогічні засади реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті” [1], Л.В. Вознюк “Гуманістичні засади інноваційної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів: управлінський аспект” [2]; В.М. Гнатюк “Управління системою виховання учнів у позакласній роботі загальноосвітньої школи” [3], М.П. Кривко “Організаційно-педагогічні основи індивідуалізації підготовки менеджерів освіти шкільного рівня” [6] та ін. Проте на сьогоднішнє необхідне цілісне дослідження проблеми виховної діяльності директора школи. Це і сталою темою нашого дослідження.

Грунтовні наукові підходи щодо розуміння й усвідомлення проблем управління освітою в нових суспільних умовах мають положення, що викладені у науковому доробку В. Андрущенка, С. Гончаренка, Д. Дзвінчука, І. Зязюна, В. Кременя, В. Лугового, В. Лутая, В. Майбороди, С. Майбороди, Н. Островерхової, В. Пікельної та ін. [4; 5; 9].

Окремі теоретико-прикладні аспекти діяльності менеджерів освіти розкривають Е. Березняк, М. Дарманський, Д. Дейкун, П. Дроб'язко, О. Зайченко, М. Корніяка, П. Худомінський та ін.

Питання вдосконалення управління загальноосвітньою школою висвітлені у працях В. Маслова, Л. Даниленко, Н. Островерхової, Ю. Конаржевського та ін. [7; 9; 10; 11].

Специфіка роботи директорів шкіл та їх заступників, функції директора школи, пріоритетні завдання менеджерів освіти в умовах сьогодення регламентовані державними документами, а саме: Конституцією України, законами України “Про освіту”, “Про професійно-технічну освіту”, “Про загальну середню освіту”,

“Про позашкільну освіту”, “Про дошкільну освіту”, “Про вищу освіту”, Державною національною програмою “Освіта” (“Україна ХХІ століття”), Указом Президента України “Про національну програму “Діти України”, Національною доктриною розвитку освіти України в ХХІ столітті [8] та іншими законодавчими актами у галузі освіти.

Таке законодавче та наукове підґрунтя дає підстави говорити про серйозні спроби змінити й удосконалити систему роботи директора школи як одного з важливих суб'єктів освітнього процесу, менеджера та організатора навчально-виховного закладу.

Метою статті є розкриття змісту і сутності функцій діяльності директора загальноосвітньої школи в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Школа як важлива суспільна інституція постійно перебуває в пошуку нових технологій, ідей. Її функціонування і розвиток спрямовані на особистісно-орієнтовані та діяльнісні навчання й виховання, які базуються на засадах гуманізму і демократизму, співпраці й співтворчості вчителя та учня, створення оптимальних умов для становлення особистості – вільної, діяльної, активної, спроможної до побудови як власної життєвої траєкторії, так розбудови держави в цілому. А звідси – серйозні вимоги до кадрового, науково-методичного, матеріального забезпечення, але передусім це новий підхід до керівництва й управління.

В усі історичні періоди функціонування шкіл в Україні саме директору належала роль того, хто спрямовує колектив у певне русло діяльності та розвитку. Так зароджувалися авторські школи, де керівникам були прогресивні директори зі своїми педагогічними ідеями. Вони були творчими лідерами, втілювали нове бачення освітнього процесу, уміло добирали доцільний педагогічний інструментарій задля реалізації цілей.

Директору школи, на думку сучасних дослідників [2; 3; 5; 7; 9; 10], повинні бути притаманні такі риси:

- здатність генерувати ідеї та приймати самостійні рішення;
- уміння інтегрувати воедино такі головні складники успіху: ідеї, технології і менеджмент;
- готовність формувати нову якість сучасної школи;
- здатність стратегічно мислити та планувати;
- вміння будувати роботу на демократичних засадах;
- усвідомлення вагомості кожного члена колективу.

Проте керівник загальноосвітнього навчально-

виховного закладу передовсім вихователь педагогічного колективу. Він повинен бути прикладом для педагогічних працівників, бути патріотичним і моральним, усвідомлювати вагомість шкільного навчання для усього життя школяра, розуміти покликання школи як однієї із найважливіших інституцій становлення людини.

До функціональних обов'язків директора школи відноситься керівництво всією діяльністю закладу і персональна відповідальність за організацію і якість навчально-виховного процесу, за зміцнення здоров'я і фізичний розвиток учнів, створення умов для можливості використання нових ефективних форм, методів, прийомів навчання і виховання [7; 9; 11].

Суттєвою ознакою управління освітою стає новий стиль управлінського мислення, орієнтація на цінності та пріоритети, методи та інструментарій управлінської діяльності в умовах ринкової економіки. Особлива увага вчених приділяється тим умовам, за яких можлива демократизація управління, максимально враховується особистісний потенціал кожного працівника, створюються умови для його професійного розвитку, взаємодії в процесі професійної діяльності для досягнення максимально можливого результату.

Важливими рисами директора школи в умовах сьогодення є, передовсім, уміння організувати роботу школи та всіх суб'єктів, які мають відношення до її функціонування таким чином, аби її діяльність відбувалася у рамках злагодженості, конструктивізму, інноваційності, демократизму, гуманізму, відповідальності за кожного, хто є членом педагогічного колективу.

Виховна діяльність директора школи спрямована на формування та реалізацію в педагогічному колективі таких ціннісних орієнтацій, які б відображали загальнолюдські, громадянські, національні пріоритети. Важливим є реалізація такого світоглядного потенціалу, який би сприяв розвитку як окремої особистості, так і всього педагогічного колективу школи, який забезпечив би успішну реалізацію колективних та індивідуальних ідей кожного суб'єкта навчально-виховного процесу.

Основними завданнями виховної діяльності директора школи є сприяння моральному становленню особистості, громадянському та патріотичному вихованню школярів, сприяння розвитку естетичних смаків та вподобань, виховання поваги до праці та формування працелюбності, формування моделі природовідповідної поведінки та валео-екологічної культури особистості.

Все це вимагає створення в школі особливого виховного середовища, атмосфера якого у значній мірі залежить від особистості директора школи, його переконань, ціннісних орієнтацій, прагнення удосконалити простір увіреного йому навчально-виховного закладу, створити позитивну атмосферу школи, яка б сприяла розвитку кожного, не залежно від статусу, віку, уподобань, прагнень, професійних орієнтацій тощо.

Висновки. Отже, діяльність директора школи як менеджера освіти в умовах сьогодення відзначається різноманітністю функцій та особливою відповідальністю перед суспільством, державою, сім'єю та окремою особистістю. Поряд із організаційною, управлінською, господарською функцією важливою і необхідною, на наше переконання, є виховна. Саме від директора школи та його заступників залежить вектор виховного потенціалу навчально-виховного закладу. Від ціннісних орієнтацій, моральних установок, особистісних переконань, загальної культури, патріотичного і громадянського спрямування особисті керівника школи безпосередньо залежить атмосфера виховного середовища, якому підпорядковується весь педагогічний інструментарій: зміст, принципи, методи, форми, засоби виховання. Сучасна українська школа не може повноцінно розвиватися без створення позитивного виховного освітнього поля.

1. Березівська Лариса Дмитрівна. *Організаційно-педагогічні засади реформування шкільної освіти в Україні у XX столітті [Текст]: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01 / Л.Д. Березівська; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2009. – 43 с.*

2. Вознюк Л.В. *Гуманістичні засади інноваційної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів: управлінський аспект [Текст]: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01 / Вознюк Л.В.; Житомирський державний університет імені Івана Франка. – Ж., 2007. – 27 с.*

3. Гнатюк В.М. *Управління системою виховання учнів у позакласній роботі загальноосвітньої школи: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / В.М. Гнатюк; Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України. – К., 2000. – 16 с.*

4. Дзвінчук Д. *Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство: Навч. посіб. для вищ. навч. закл. / Д. Дзвінчук. – К.: ЗАТ "Нічлава", 2003. – 239 с.*

5. Дзвінчук Д.І. *Психологічні основи ефективного управління: Навч. посіб. / Д.І. Дзвінчук. – К.: ЗАТ "Нічлава", 2000. – 280 с.*

6. Кривко М.П. *Організаційно-педагогічні основи індивідуалізації підготовки менеджерів освіти шкільного рівня: дис... канд. пед. наук: 13.00.01; 13.00.04 / Кривко Михайло Петрович. – К., 1996. – 206 с.*

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КУХАРЯ

7. Маслов В. Функції процесу управління навчальним закладом як наукова основа розробки змісту і методів підвищення посадово-функціональної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів / В. Маслов // Післядипломна освіта в Україні. – 2012. – № 1. – С. 27 – 32.
8. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. – 2002. – №26. – С. 2.
9. Острроверхова Н.М., Даниленко Л.І. Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект. – К.: Школяр, 1996. – 302 с.
10. Підготовка керівника навчального закладу до управлінської діяльності в ринкових умовах: навч. посібник / А.І. Чміль, В.І. Маслов, Г.А. Дмитренко, Г.В. Сельнікова, В.Г. Федоров; за ред. А.І. Чміля. – К.: Логос, 2006. – 128 с.
11. Тягушева О.Г. Завдання і принципи стратегічного управління розвитку регіональної системи освіти / О.Г. Тягушева // Держава та регіони. – 2009. – №1. – С. 174 – 178.

Стаття надійшла до редакції 07.12.2015

УДК 377:647.252

Ірина Дрозіч, методист

ДНЗ “Хмельницький центр професійно-технічної освіти торгівлі та харчових технологій”,
аспірант Хмельницького національного університету

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КУХАРЯ

У статті розглянуто різні підходи науковців до тлумачення понять “компетентність” і “професійна компетентність”. Обґрунтовано, що поняття “професійна компетентність фахівця” має реалізовуватися через його функції. Визначено та схарактеризовано структурні компоненти професійної компетентності кухаря: технологічна, аналітична, інформаційно-комунікаційна, організаційна, технічна, контролююча, інкультураційна.

Ключові слова: кухар, компетентність, професійна компетентність, структура професійної компетентності.

Рис. 1. Літ. 15.

**Ірина Дрозич, методист ГУЗ “Хмельницький центр професійно-технічного образования
торговли и пищевых технологий”,
аспирант Хмельницького національного університета**

ПРОФЕСІОНАЛЬНА КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПОВАРА

В статье рассмотрены различные подходы ученых к толкованию понятий “компетентность” и “профессиональная компетентность”. Обосновано, что понятие “профессиональная компетентность специалиста” должно воплощаться через его функции. Определены и охарактеризованы структурные компоненты профессиональной компетентности повара: технологическая, аналитическая, информационно-коммуникационная, организационная, техническая, контрольная, инкультурационная.

Ключевые слова: повар, компетентность, профессиональная компетентность, структура профессиональной компетентности.

Iryna Drozich, Methodist of the Educational Establishment

“Khmelnitsky center of the vocational and technical education of trade and food technology”,
Postgraduate Student of Khmelnytsky National University

PROFESSIONAL COMPETENCE OF A CHEF

In the article are analysed the different views of scientists to the interpretation of comprehensions “competence” and “professional competence”. There are justified that the comprehension “professional competence of a specialist” must be realized over its functions. Defined and characterized structural components of professional competence of a chef. These are: technological, analytical, informational-communication, organizational, control, inkul'turational.

Keywords: a chef, competence, professional competence, structure of professional competence.

Актуальність проблеми дослідження. У нових соціально-економічних умовах розвитку ринку праці суспільство та роботодавці висувають підвищені вимоги до якості підготовки фахівців різного рівня, які не тільки повинні мати необхідні знання у своїй професійній сфері, але й володіти вміннями їх комплексного застосування під час розв'язання виробничих завдань з перших днів самостійної професійної діяльності. Тому професійно-технічна освіта покликана готувати не тільки висококваліфікованого робітника, а й сприяти